

§ 5 Uppföljning av arbetet med visseblåsardirektiv

INLEDNING

I december 2021 infördes Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden ("visseblåsarlagen"). Lagen innehåller bestämmelser om skydd för personer som i ett arbetsrelaterat sammanhang har fått del av eller inhämtat information om missförhållanden och rapporterar det. Skyddet ska även gälla för andra än rapporterande personer, t.ex. personer som bistår den rapporterande personen och juridiska personer som den rapporterande personen äger, arbetar för eller på annat sätt har koppling till. Skyddet består av ansvarsfrihet och förbud mot hindrande åtgärder och repressalier. Lagen innehåller också bestämmelser om skyldighet att inrätta rapporteringskanaler, behandling av personuppgifter och tystnadsplikt.

Ändringarna samt stiftandet av den nya visseblåsarlagen bygger på ett EU-direktiv, som nu införlivats i svensk lag. Den 17 juli 2022 ska samtliga offentliga arbetsgivare som har minst 50 arbetstagare, samt alla arbetsgivare med fler än 249 arbetstagare (både inom privata och offentliga verksamheter), ha inrättat ett visseblåsarsystem.

Beslutsunderlag

Bilaga KS 2022.24, missiv

Föredragning av kanslichef/kommunjurist Arminé Kanakanian och personalchef Stefan Jacobsen.

Yrkanden

Anders Wigelsbo (C) yrkar

att ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar att ge kommunchef i uppdrag att direktupphandla extern konsulthjälp och rapporteringskanal för visseblåsning.

BESLUT

Ledningsutskottet föreslår att kommunstyrelsen beslutar

att ge kommunchef i uppdrag att direktupphandla extern konsulthjälp och rapporteringskanal för visseblåsning.

Skickas till
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
			

Kommunstyrelseförvaltning, Kommunchefens stab
Arminé Kanakanian
Kanslichef/Kommunjurist

Åtgärder till följd av Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden ("visselblåsarlagen")

SAMMANFATTNING AV ÄRENDET

Bakgrund

I december 2021 infördes Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden ("visselblåsarlagen"). Lagen innehåller bestämmelser om skydd för personer som i ett arbetsrelaterat sammanhang har fått del av eller inhämtat information om missförhållanden och rapporterar det. Skyddet ska även gälla för andra än rapporterande personer, t.ex. personer som bistår den rapporterande personen och juridiska personer som den rapporterande personen äger, arbetar för eller på annat sätt har koppling till. Skyddet består av ansvarsfrihet och förbud mot hindrande åtgärder och repressalier. Lagen innehåller också bestämmelser om skyldighet att inrätta rapporteringskanaler, behandling av personuppgifter och tystnadsplikt.

Den nya lagen ersätter lagen (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden. Lagen kräver även ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som innebär att sekretess ska gälla vid uppföljningen av rapporter om missförhållanden och i domstol vid tillämpningen av visselblåsarlagen.

Ändringarna samt stiftandet av den nya visselblåsarlagen bygger på ett EU-direktiv, som nu införlivats i svensk lag. Den 17 juli 2022 ska samtliga offentliga arbetsgivare som har minst 50 arbetstagare, samt alla arbetsgivare med fler än 249 arbetstagare (både inom privata och offentliga verksamheter), ha inrättat ett visselblåsarssystem.

Ett visselblåsarssystem omfattar bl.a. rutiner och riktlinjer för hantering av anmälda ärenden. Det omfattar också en säker rapporteringskanal.

Arbetsgivare ska utforma sina interna rapporteringskanaler och förfaranden för rapportering och uppföljning så att den rapporterande personen

1. kan rapportera både skriftligt och muntligt och, om så begärs, vid ett fysiskt möte inom en skälig tid,
2. får en bekräftelse på att rapporten är mottagen inom sju dagar från mottagandet, om inte den rapporterande personen har av sagt sig bekräftelse eller mottagaren har anledning att anta att en bekräftelse skulle avslöja personens identitet,

Kommunstyrelseförvaltning,, Kommunchefens stab

3. får återkoppling i skäligen utsträckning om åtgärder som har vidtagits vid uppföljning av rapporten och om skälen för dessa inom tre månader från bekräftelsen eller, om någon bekräftelse inte har lämnats och det inte har berott på den rapporterade personen, sju dagar från mottagandet, och

4. i förekommande fall, får information om att en uppgift som kan identifiera den rapporterade personen kommer att lämnas ut, om inte informationen gör att syftet med uppföljningen eller åtgärderna hindras eller försvåras.

Endast personer som har utsetts som behöriga eller personer som arbetar vid enheter som har utsetts som behöriga att ta emot, följa upp och lämna återkoppling på rapporter får ha tillgång till personuppgifter som behandlas i ett uppföljningsärende. Tillgången till personuppgifter ska begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Åtgärder

En omvärldsanalys har visat att Sveriges kommuner hanterar frågan på olika sätt där alternativen är att hantera anmälda ärenden inom den egna organisationen eller att anlita extern konsult hjälp och rapporteringskanal för hantering av anmälda ärenden. Det finns flera aktörer på marknaden som erbjuder anonyma rapporteringskanaler, bedömning av om ett anmält ärende omfattas av visselblåsarlagen samt utredning av anmält ärende.

Den analys som kansliet och personalkontoret har gjort över rättsläget är att extern konsult hjälp samt rapporteringskanal stärker visselblåsarens möjlighet till anonymitet och opartisk utredning. Kansliet, tillsammans med personkontoret, föreslår att direktupphandla extern konsult hjälp samt rapporteringskanal och att utse minst två tjänstepersoner som kontaktpersoner och samordnare vid behov av fördjupad utredning av ett anmält ärende.

Direktupphandlingen föreslås ske under februari 2022 för att säkerställa god planering och implementering av rapporteringskanal samt utarbetande av rutiner.

FÖRSLAG TILL BESLUT

att Kommunstyrelsens ledningsutskott hemställer Kommunstyrelsen att ge kommunchef i uppdrag att direktupphandla extern konsult hjälp och rapporteringskanal för visselblåsning.